

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)
1

betreft

ons kenmerk

datum

Aanbieding toekomstverkenning ECSD/U201501508
onderwijshuisvesting: De lat omhoog! Lbr. 15/071

21 september 2015

Samenvatting

De VNG heeft een verkenning uitgevoerd naar de toekomstige rol van gemeenten in onderwijshuisvesting. De toekomstverkenning 'De lat omhoog!' wordt u met deze ledenbrief toegestuurd. Gemeenten kiezen ervoor om het huidige stelsel te versterken. In 'De lat omhoog!' worden hiertoe een aantal maatregelen en beleidsinstrumenten voorgesteld:

1. Onderwijshuisvesting verbinden met het sociaal domein
2. Verhogen macrobudget voor bekostiging nieuwe schoolgebouwen
3. Sturen op duurzaamheid
4. Opheffen van het investeringsverbod
5. Spreidingsplan voorzieningen primair en voortgezet onderwijs
6. Strategisch voorraadbeheer
7. Lange termijnplanning
8. Behoud van deskundigheid gemeenten

Gemeenten en schoolbesturen kunnen meer bereiken als zij vanuit een gezamenlijke opdracht de ambities en uitdagingen ten aanzien van onderwijshuisvesting vormgeven.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)
1

betreft

ons kenmerk

datum

Aanbieding toekomstverkenning ECSD/U201501508
onderwijshuisvesting: De lat Lbr. 15/071
omhoog!

21 september 2015

Geacht college en gemeenteraad,

De doorlopende politieke discussie over doordecentralisatie was aanleiding om de toekomstverkenning onderwijshuisvesting uit te voeren. De leden leken verdeeld over diverse scenario's en dat maakte de belangenbehartiging ingewikkeld. Elke partij in de discussie kon wel een aantal gemeenten aan zijn zijde vinden. Voor de VNG was het onduidelijk op basis van welke argumenten de keuzen voor een bepaald scenario werden gebaseerd. Met de toekomstverkenning hebben we inzicht gekregen in de opgaven en ambities waar gemeenten voor staan en de maatregelen die zij nodig achten om daaraan invulling te kunnen geven.

Voor de toekomstverkenning zijn drie scenario's opgesteld met daaronder subscenario's. De drie hoofdsenario's zijn: huidig stelsel handhaven en versterken, onderwijshuisvesting naar schoolbesturen en onderwijshuisvesting naar gemeenten. Bij het opstellen van elk scenario is vanuit het gemeentelijk perspectief gekeken naar de aspecten zorgplicht, beleidsinstrumenten, gemeentelijk belang, schaal, expertise en financiering.

Scenario en maatregelen

Uit de toekomstverkenning en ledenconsultatie komt naar voren dat het huidige stelsel nog niet optimaal functioneert, maar genoeg ruimte en mogelijkheden biedt om de uitdagingen aan te gaan en bestaande knelpunten aan te pakken (scenario A). Binnen het huidige stelsel zijn bovendien alle varianten van samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen mogelijk, inclusief recentralisatie van middelen voor instandhouding naar gemeenten dan wel doordecentralisatie van middelen voor onderwijshuisvesting naar schoolbesturen.

In de toekomstverkenning 'De lat omhoog' worden een aantal beleidsinstrumenten en maatregelen voorgesteld ter versterking van het huidige stelsel:

1. **Onderwijshuisvesting verbinden met het sociale domein**
Onderwijshuisvesting staat als beleidsthema nog teveel op zichzelf. Gemeenten en schoolbesturen hebben baat bij een brede gezamenlijke aanpak voor het sociale domein waar onderwijshuisvesting integraal onderdeel van uitmaakt.
2. **Verhogen macrobudget voor bekostiging nieuwe schoolgebouwen**
Het huidige landelijke macrobudget voor de bekostiging van nieuwe schoolgebouwen is te laag. De algemene uitkering voor onderwijshuisvesting dient te worden verhoogd.
3. **Sturen op duurzaamheid**
Wat momenteel ontbreekt is een instrument waarmee schoolbesturen de verplichte duurzaamheidsmaatregelen in kaart kunnen brengen en door kunnen voeren. Zo'n instrument kan aansluiten bij de 'Green Deal'
4. **Opheffen van het investeringsverbod**
Het opheffen van het investeringsverbod voor het basis- en (voortgezet) speciaal onderwijs bevordert samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen op onderwijshuisvesting.
5. **Spreidingsplan voorzieningen primair en voortgezet onderwijs**
Aangezien gemeenten in het sociale domein veel verbindingen leggen op het niveau van basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs, is een formeel instrument voor de planning van deze voorzieningen meer dan wenselijk voor gemeenten. We denken aan een door gemeente en schoolbesturen gezamenlijk op te stellen spreidingsplan PO analoog aan het bestaande Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen VO.
6. **Strategisch voorraadbeheer**
Omgaan met krimp en verduurzaming, gebouwen afstoten, vervangen, renoveren of samenvoegen vragen om strategisch voorraadbeheer in brede zin.
7. **Lange termijnplanning**
De jaarcyclus van huisvestingsprogramma's dient te worden vervangen door een cyclus met meer lange termijnplanning voor de investeringen, voorzien van een formele status binnen het stelsel.
8. **Behoud van deskundigheid gemeenten**
Voor gemeenten is het zaak om de benodigde kennis en expertise voor huisvesting van onderwijs en maatschappelijke voorzieningen ter beschikking te houden en verder te ontwikkelen.

Onderwijshuisvesting: een gezamenlijke opdracht van gemeenten en schoolbesturen

De toekomstverkenning maakt duidelijk waar gemeenten voor staan: De lat omhoog! Niet vanuit een verkokerde visie op onderwijshuisvesting, maar vanuit het bredere perspectief van de gemeentelijke verantwoordelijkheid om integraal sociaal beleid te voeren. Onderwijshuisvesting is een gezamenlijke opdracht van gemeenten en schoolbesturen en vraagt om afstemming en maatwerk. De wens van gemeenten voor versterking van het huidige stelsel geeft dan ook niet

aan dat gemeenten niet open staan voor een van de andere scenario's. Zowel verdere doordecentralisatie van verantwoordelijkheden naar schoolbesturen als het terugleggen van gedecentraliseerde verantwoordelijkheden bij gemeenten, behoort in het huidige stelsel tot de mogelijkheden. Behoud van het huidige stelsel en versterken daarvan doet juist recht aan de verscheidenheid in ons land. Voor het voortgezet onderwijs kunnen andere argumenten gelden dan voor het primair onderwijs, voor een grote stad andere dan voor een plattelandsgemeente met verschillende kernen.

We benadrukken dan ook dat gemeenten en schoolbesturen samen meer kunnen bereiken als we in goed overleg en vanuit een samenhangend pakket van verantwoordelijkheden de brede uitdagingen voor onderwijshuisvesting vorm geven en vanuit een toekomstgerichte visie en gezamenlijke opdracht opereren.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'J' and 'K' combined into a single fluid stroke.

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.